

Zadanie 1.9 Analiza ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin

Kierownik zadania: mgr inż. Wojciech Śliwiński

Celem zadania jest ocena zmian w poziomie potencjalnych zagrożeń związanych ze stosowaniem środków ochrony roślin, na podstawie danych zebranych podczas realizacji Krajowego Planu Działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin.

W ramach zadania zgromadzono i opracowano dane z badań statystycznych dotyczących sprzedaży i zużycia środków ochrony roślin (ś.o.r). Wykonano agregację źródłowych danych ze sprzedaży ś.o.r. za 2023 r. – dane otrzymano z GUS (badanie G-04). Sprzedaż substancji czynnych w roku 2023 wyniosła 20 047 ton i była o 10% niższa niż w 2022 r. Opracowano 6 tabel wynikowych zawierających sprzedaż ś.o.r oraz sprzedaż substancji czynnych w podziale według trzech klasyfikacji (G-04, FAO i Eurostat). Tabele wynikowe zostały przekazane do MRiRW w formie raportu pt. „Badanie sprzedaży środków ochrony roślin”.

Opracowano również zestaw danych dotyczący sprzedaży substancji czynnych wraz z określeniem flag poufności i statusu w formacie określonym przez Eurostat na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1185/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie statystyk dotyczących pestycydów. Zestaw został przesłany do GUS, skąd następnie został przekazany do Eurostatu, co jest obowiązkiem Kraju Członkowskiego UE.

Prace dotyczące statystyki zużycia ś.o.r. objęły przygotowanie i udostępnienie internetowego systemu wprowadzania danych z prowadzonego przez PIORiN monitoringu zużycia ś.o.r. do bazy danych znajdującej się w IOR – PIB O/Sośnicowice (system zuzycie2.pl). Po zakończeniu ankietowania wykonano obliczenia zużycia substancji czynnych w 6 badanych uprawach, dla których uzyskano następujące wyniki wskaźnika zużycia substancji czynnych na hektar powierzchni uprawy: grusza – 8,174 kg/ha, ogórek pod osłonami – 2,022 kg/ha, owies – 0,462 kg/ha, pomidor pod osłonami – 1,598 kg/ha, porzeczka – 3,289 kg/ha, żyto – 0,403 kg/ha. Dla wymienionych upraw przygotowano sprawozdania RRW-1 (sprawozdanie z badania zużycia środków ochrony roślin) według wzoru określonego Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów oraz „Raport z badania zużycia środków ochrony roślin” zawierający podsumowanie wyników uzyskanych w przeprowadzonym badaniu.

Na podstawie zgromadzonych danych pochodzących z wykonanych w 2023 r. kontroli pozostałości ś.o.r., kontroli stosowania ś.o.r, badań wód powierzchniowych oraz sprzedaży środków ochrony roślin wykonano obliczenia następującego zestawu wskaźników ryzyka pestycydowego:

A – wskaźnik pozostałości pestycydowych w płodach rolnych przeznaczonych do spożycia
 $WPoz = 14,38$ (28,24 w 2022),

B – wskaźniki nieprawidłowości towarzyszących stosowaniu środków ochrony roślin oparte na wynikach kontroli stosowania i kontroli pozostałości ś.o.r. – WS.Kontrola = 1,177% (1,369% w 2022), WS.NDP = 0,031 (0,038 w 2022), i WS.Niedop.= 0,227 (0,287 w 2022),

C.– wskaźnik obciążenia wód powierzchniowych – WWP = 1,131µg/L (0,915 w 2022),

D. – wskaźniki struktury sprzedaży pod względem potencjalnych zagrożeń dla zdrowia i dla środowiska – WSS = 6,18 (6,0 w 2022) oraz wskaźniki potencjalnych zagrożeń dla zdrowia i środowiska wynikających ze struktury i wielkości sprzedaży – WZS = 6,2 (7,02 w 2022),

E – wskaźniki sprzedaży substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej – WSSPW = 228,14 Mg (176,89 w 2022),

F – wskaźniki sprzedaży substancji czynnych wymagających programów monitorowania – WZSmonit = 3114,72Mg (2823,59 w 2022)

HRI1 – zharmonizowany unijny wskaźnik ryzyka pestycydowego HRI1 = 39 (52 w 2022).

Analiza ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin przeprowadzona na podstawie wyników obliczeń wskaźników ryzyka została przedstawiona w „Kompleksowej ocenie w zakresie krajowego bezpieczeństwa pestycydowego w oparciu o krajowe wskaźniki ryzyka pestycydowego oraz zharmonizowany wskaźnik ryzyka HRI1 dla Polski – rok 2024”.

Przygotowana w ramach realizacji zadania „Analiza danych dotyczących sprzedaży i zużycia środków ochrony roślin” zawiera szczegółowe omówienie wyników związanych z badaniami statystycznymi sprzedaży i zużycia ś.o.r. prowadzonymi w Polsce.

W 2024 r. prowadzono bieżące wsparcie MRiRW w zakresie analizy zmian w wartości wskaźników ryzyka pestycydowego HRI1 i HRI2 dla Polski.

Przeprowadzono również analizę cen środków ochrony roślin monitorowanych przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Stwierdzono, że w porównaniu do grudnia 2023 r. we wrześniu 2024 r. ceny monitorowanych środków ochrony roślin dla upraw rolniczych, sadowniczych i warzywniczych uległy zmianie odpowiednio o -4,0%, -2,4% i +6,6%.